

Věc C-519/20

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

15. října 2020

Předkládající soud:

Amtsgericht Hannover (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

12. října 2020

Dotčený a stěžovatel:

K

Navrhovatel a další účastník řízení:

Landkreis Gifhorn

Předmět původního řízení

Určení, že usnesením Amtsgericht (okresní soud) byla porušena práva dotčeného v rozsahu, v němž byla na období od 25. září 2020 do 2. října 2020 nařízena vyhošťovací vazba.

Předmět a právní základ předběžné otázky

Výklad unijního práva, zejména směrnice 2008/115; článek 267 SFEU

Předběžné otázky

1. Musí být unijní právo, zejména čl. 18 odst. 1 a odst. 3 směrnice 2008/115/ES, vykládáno v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který rozhoduje o zajištění pro účely vyhoštění, musí v každém konkrétním případě přezkoumat podmínky tohoto ustanovení, zejména trvání mimořádné situace, jestliže se vnitrostátní zákonodárce s odvoláním na čl. 18 odst. 1 ve vnitrostátním právu odchýlil od podmínek čl. 16 odst. 1?

2. Musí být unijní právo, zejména čl. 16 odst. 1 směrnice 2008/115/ES vykládáno v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která dočasně do 1. července 2022 umožňuje umístění osob zadržených pro účely vyhoštění ve věznici, ačkoliv jsou v členském státě k dispozici zvláštní zajišťovací zařízení a nutně to nevyžaduje mimořádná situace ve smyslu čl. 18 odst. 1 směrnice 2008/115/ES?

3. Musí být čl. 16 odst. 1 směrnice 2008/115/ES vykládán v tom smyslu, že se o „zvláštní zajišťovací zařízení“ pro zajištění osob zajištěných za účelem vyhoštění nejedná, pokud je:

- „zvláštní zajišťovací zařízení“ nepřimo podřízeno stejnému členovi vlády jako zajišťovací zařízení pro vězně, totiž ministryni spravedlnosti,
- „zvláštní zajišťovací zařízení“ zřízeno jako oddělení věznice a má tedy sice vlastní vedoucí, avšak jako jedno z několika oddělení věznice je celkově podřízeno vedení věznice?

4. V případě záporné odpovědi na třetí otázku:

Musí být čl. 16 odst. 1 směrnice 2008/115/ES vykládán v tom smyslu, že se jedná o umístění ve „zvláštním zajišťovacím zařízení“ pro osoby zajištěné za účelem vyhoštění, jestliže věznice zřídí zvláštní oddělení pro zajištění těchto osob, toto oddělení disponuje pro osoby zajištěné za účelem vyhoštění zvláštním pozemkem se třemi budovami za oplocením a z těchto tří budov je jedna budova dočasně obsazena výlučně vězni, kteří vykonávají náhradní trest odnětí svobody nebo krátký trest odnětí svobody, přičemž věznice dbá na oddělení osob zajištěných za účelem vyhoštění od vězňů, zejména každý dům disponuje vlastními zařízeními (vlastním skladem oblečení, vlastním zdravotním oddělením, vlastní tělocvičnou) a dvůr/venkovní prostory jsou sice viditelné ze všech domů, ale každý dům má vlastní prostor ohraničený drátěným plotem pro zajištěné osoby a mezi domy tak není přímý přístup?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, čl. 16 („Podmínky zajištění“) odst. 1, čl. 18 („Mimořádné situace“) odst. 1 a 3

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva a zákonné materiály

Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (zákon o pobytu, výdělečné činnosti a integraci cizinců na území spolkové republiky, dále jen „AufenthG“), § 62a odst. 1 (ve znění platném od 29. července 2017 do 20. srpna 2019); ustanovení znělo v části

relevantní v projednávané věci: „Zajištění za účelem vyhoštění se zpravidla vykonává ve zvláštních zajišťovacích zařízeních. ...“

Zweites Gesetz zur besseren Durchsetzung der Ausreisepflicht vom 15. August 2019 (druhý zákon k lepšímu prosazování povinnosti vycestovat ze dne 15. srpna 2019), čl. 1 bod 22, články 6 a 8

Odůvodnění k návrhu zákona k Art. 1 Nr. 22 des Zweiten Gesetz zur besseren Durchsetzung der Ausreisepflicht (čl. 1 bod. 22 druhého zákona k lepšímu prosazování povinnosti vycestovat, dále jen „pozměňovací zákon“)

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Ausländerbehörde des Landkreises Gifhorn (cizinecký úřad okresu Gifhorn, dále jen „navrhovatel“) provádí vyhoštění pákistánského státního příslušníka do Pákistánu. Dotčený je povinen vycestovat. Prohlásil, že svou povinnost vycestovat nesplní dobrovolně, poté zmizel a již se nehlásil. Dne 11. srpna 2020 byl odhalen v dálkovém autobusu na trase z Berlína do Bruselu a zadržen. Příslušný Amtsgericht (okresní soud) nařídil stejného dne vyhošťovací vazbu (zajišťovací vazbu) do 25. září 2020 včetně. Stížnosti okresní soud dne 2. září 2020 nevyhověl. Příslušný Landgericht (zemský soud) stížnost zamítl dne 8. září 2020.
- 2 Dotčený byl dne 11. srpna 2020 umístěn v Justizvollzugsanstalt Hannover (dále jen „JVA Hannover“), oddělení Langenhagen.
- 3 Navrhovatel zahájil postup k zajištění náhradního cestovního dokladu, k čemuž je podle informace zemských orgánů zapotřebí zhruba šest týdnů. Dne 12. srpna 2020 byl pro dotčeného rezervován let. Náhradní cestovní doklad pro dotčeného, který byl do Langenhagenu doručen v polovině září 2020, je platný do 31. prosince 2020 a je v něm zaznamenáno datum a číslo letu a místo určení.
- 4 Dne 23. září 2020 byl dotčený přemístěn na letiště ve Frankfurtu. Letecká společnost jej však nepřepavila, neboť projevil svou neochotu odletět. Za těchto okolností přicházela do úvahy pouze přeprava dotčeného s bezpečnostním doprovodem. Pro zajištění přepravy tímto způsobem požádal navrhovatel o prodloužení vyhošťovací vazby do 12. listopadu 2020.
- 5 Odůvodnil to tím, že pro obstarání dalšího náhradního cestovního dokladu bude zapotřebí zhruba dalších šest týdnů. Navrácení bez doprovodu nemá podle jeho názoru vyhlídky na úspěch. Z tohoto důvodu je plánováno, že stěžovatel bude navrácen charterovým letem s bezpečnostním doprovodem dne 10. listopadu 2020, který zajistí bavorské orgány.
- 6 Navrhovatel ve své žádosti uvedl, že dotčený bude i nadále umístěn v JVA Hannover, na oddělení v Langenhagenu.

- 7 JVA Hannover, oddělení v Langenhagenu popisuje předkládající soud následovně: Oddělení v Langenhagenu je ve spolkové zemi Niedersachsen (Dolní Sasko) centrálně příslušné pro umístění osob zajištěných za účelem vyhoštění. Řídí jej zaměstnankyně vězeňské služby. Celou JVA Hannover, která je jednou z velkých věznic v Dolním Sasku a disponuje zhruba 600 místy, řídí ředitel věznice, který operativně odpovídá také za oddělení v Langenhagenu. JVA Hannover a tedy také oddělení v Langenhagenu podléhají, stejně jako jiné věznice v Dolním Sasku, dohledu ministerstva spravedlnosti, které je řízeno ministryní spravedlnosti.
- 8 Areál se nachází na okraji města Langenhagen. Jedná se o areál bývalých kasáren. Je oplocen vysokým drátěným plotem. V areálu oddělení se nachází tři zhruba stejně velké dvoupatrové budovy. Okna jsou opatřena mřížemi. Vedle jedné z budov se nachází další malá budova a vjezd pro motorová vozidla, který je používán jako vstup pro návštěvníky a zaměstnance věznice a k vjezdu a výjezdu vozidel. Ve středu těchto tří budov se nachází dvůr se stromy, podobný parku, který je ale uzavřený a není využíván. Před každým domem se nachází oplocený prostor, kam mají osoby zajištěné za účelem vyhoštění přístup vždy na dvě hodiny denně. V současnosti zde může být umístěno 48 osob zajištěných za účelem vyhoštění (48 mužů a 6 žen). V jednom z domů (dům 1) jsou umístěni muži zajištěni za účelem vyhoštění. Druhá budova (dům 2) je využívána k umístění žen a dalších mužů zajištěných za účelem vyhoštění. Zajištěné osoby mohou mít každý den návštěvy, je jim umožněn několikahodinový pobyt venku, mají přístup k internetu a mohou mít mobilní telefon. Ubytovací místnosti jsou obsazeny výhradně jednou osobou; na přání lze ubytovat více osob společně. V době od 25. září 2020 do 2. října 2020 byl dům 3 využíván pro vězně, kteří si odpykávali náhradní trest odnětí svobody nebo krátký trest odnětí svobody v trvání do tří měsíců. Věznice dbala na oddělení zajištěných osob, výkon tedy probíhal v oddělených budovách, mezi nimiž nebyl žádný přímý přístup.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 9 Soud má za to, že pro rozhodnutí o otázce, zda bylo nařízení vazby v období od 25. září 2020 do 2. října 2020 protiprávní, je relevantní výklad unijního práva.
- 10 Podle názoru předkládajícího soudu neměla být vyhošťovací vazba nařízena, jestliže bylo zřejmé, že při jejím výkonu bude porušeno ustanovení § 62a odst. 1 AufenthG, které musí být vykládáno ve světle čl. 16 odst. 1 první věty směrnice 2008/115.
- 11 Předkládající soud se domnívá, že umístěním dotčeného do oddělení v Langenhagenu v době od 25. září 2020 do 2. října 2020 bylo porušeno ustanovení § 62a odst. 1 AufenthG. Zajištění za účelem vyhoštění totiž neprobíhalo ve „zvláštním zajišťovacím zařízení“. Oddělení JVA Hannover v Langenhagenu totiž v době od 25. září 2020 do 2. října 2020 již nebylo takovýmto „zvláštním zajišťovacím zařízením“, neboť v jeho areálu byly kromě osob zajištěných za

účelem vyhoštění (stěžovatel v domě 1) umístění také vězni (v domě 3). Aby se jednalo o „zvláštní zajišťovací zařízení“, musí být zajištěno prostorové a organizační oddělení od zařízení věznice. Takovéto oddělení nebylo v relevantním období zajištěno. Tři uvedené budovy se totiž nachází v bezprostřední blízkosti a jsou dostupné pouze jedním společným vstupním prostorem resp. uvedeným vjezdem pro motorová vozidla. Oddělení vyhošťovací vazby v Langenhagenu má sice vlastní vedoucí, avšak jak o vězně, tak i o osoby zajištěné za účelem vyhoštění se staral stejný personál vězeňské služby. Ačkoliv mohou být zvláštní kompetence zaměstnanců vězeňské služby při dohledu, péči a zaopatřování (na delší dobu) zadržovaných osob závažným důvodem pro začlenění věznice pro vyhošťovací vazbu do justiční správy, musí být podle názoru soudu i přesto zajištěno dostatečné prostorové a organizační oddělení vězňů a osob zajištěných za účelem vyhoštění.

- 12 Předkládající soud vychází ve svém rozhodnutí při vlastním výkladu unijního práva z § 62a odst. 1 AufenthG ve znění platném v období od 29. července 2017 do 20. srpna 2019. Toto ustanovení však bylo článkem 1 bodem 22 pozměňovacím zákonem upraveno tak, že by podle něj výše uvedené umístění bylo přípustné. Změna provedená tímto zákonem však podle názoru předkládajícího soudu není v souladu s čl. 16 odst. 1 směrnice 2008/115, od něhož se vnitrostátní zákonodárce nemohl odchýlit.
- 13 Vnitrostátní zákonodárce se sice při schvalování pozměňovacího zákona odvolával na existenci mimořádné situace ve smyslu čl. 18 odst. 1 směrnice 2008/115. Nezávisle na otázce, zda v okamžiku schválení pozměňovacího zákona taková mimořádná situace panovala, by tato situace ale musela trvat dodnes. Ačkoliv se zdá být pravděpodobné, že v důsledku pandemie onemocnění Covid-19 a s tím spojenou větší potřebou místa a rozestupů ve věznicích došlo k přetížení těchto nápravných zařízení, není důvodem takového přetížení mimořádně velký počet státních příslušníků třetích zemí. Přesvědčivý popis mimořádné situace není obsažen ani v odůvodnění návrhu pozměňovacího zákona.
- 14 Vzhledem k tomu, že se zákonodárce chce pozměňovacím zákonem odchýlit od čl. 16 odst. 1 směrnice 2008/115 a odvolává se přitom na mimořádnou situaci ve smyslu jejího čl. 18 odst. 1, vyvstává předně první otázka, totiž zda soud, který rozhoduje o nařízení vazby, musí existenci mimořádné situace sám konstatovat v každém řízení o nařízení vyhošťovací vazby nebo musí přijmout zjištění zákonodárce bez vlastního přezkumu v konkrétním případě.
- 15 Pokud by se soud nařizující vazbu musel sám přesvědčit o mimořádné situaci, pak by podle názoru předkládajícího soudu nebyly podmínky takovéto mimořádné situace splněny, a proto pak vyvstává druhá otázka, zda musí soud s ohledem na čl. 16 odst. 1 směrnice 2008/115 odhlédnout od použití pozměňovacího zákona.
- 16 V případě kladné odpovědi také na tuto otázku, je třeba vyložit pojem „zvláštní zajišťovací zařízení“. Třetí otázka má vyjasnit, zda zařízení pro vyhošťovací

vazbu nemůže být „zvláštním zajišťovacím zařízením“ již jen z důvodu svého organizačního zajištění do justiční správy. V případě záporné odpovědi je nutno vyjasnit čtvrtou otázku, jaké konkrétní požadavky musí splňovat „zvláštní zajišťovací zařízení“, zejména zda klasifikaci jako „zvláštní zajišťovací zařízení“ pro osoby zajištěné za účelem vyhoštění brání použití domu pro vězně uvnitř oplocení jednoho areálu.

PRACOVNÍ DOKUMENT